

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Convocare.

Subscriși convocăm pe delegații români ai cercurilor electorale, la

Conferență electorală

pe ziua de 10 Ianuarie n. 1905 la orele 10 înainte de amiază în orașul Sibiu, în sala cea mare dela hotelul „Împăratul Romanilor“.

ORDINEA DE ZI:

1. Luarea unei rezoluțiuni asupra situației politice.
2. Alegerea comitetului electoral executiv.
3. Propuneri.

Cluj, 29 Dec. 1904.

George Pop de Băsești m. p.

Dr. Vasile Lucaciu m. p.

In fața alegerilor.

O conferență electorală e conchemată prin convocarea de mai sus, pe 10 Ianuarie la Sibiu. Nădăjduim că toate cercurile electorale, în cari se află alegători ce țin la principiile politice măturate de cei doi frunțași ai neamului nostru d-nii G. Pop de Băsești și Dr. V. Lucaciu, vor fi reprezentate la acea conferență. Că ce se va hotărî la această adunare, nu putem ști înainte. Nici nu despre asta voim să vorbim aci. Ci despre altceva.

Nici-odată partidele politice maghiare nu s'au văzut mai înverșunate una contra alteia ca azi! Azi nu vreau să mai audă guvernamentali de opoziționali! și întors. La alegerile în cercuri ungurești, se vor vedea lupte cum nici-odată! Doar chiar cu pistoale și vărsări de sânge!

FOIȚA

Profesoara.

— Narațiune de Lola Margulies. —

Fără de nici o voce pași ea peste pragul școlii, unde avea de-a înlocui pe o colegă care se îmbolnăvise. Știa prea bine că ce o aștepta, și anume: fiind profesoara de înaintea ei aproape tot bolnăvicioasă nu se putea aștepta decât la o clasă de fețișe destrăbălate; ceea-ce însă că ea are să-și adune toate puterile pentru a face ordine între ele. Intrând în clasă, aruncă așa în trecut o privire cercetătoare asupra elevelor, cari se ghemuiau una în alta, căci profesoarei lor celei nouă, îi eșise vestea de strictă și de aspră. Clopoțelul nu sunase încă, prin urechile ei era vremea să înceapă prelegerea, dar ea așa avea datina, că intra ceva mai de timpuriu în clasă. Deci se puse la fereastră și privi spre grădina mare și frumoasă a școlii. O cu-

in mijlocul acestei ne-mai pomenite înverșunări, nu te-ai mira zău, de-ai vedea, că și unul și altul din partidele maghiare, se dau, în cercurile locale de naționalități, pe lângă conducătorii acestora, și le-ar zice: ajutați la căderea celui, că și noi vă ajutam în schimb colo ori colo, ori vă lăsam locul liber colo și colo.

În loc de asta ce vedem? Și guvern și opoziție se pregătesc grozav de luptă unul contra altuia, dar' în același timp amândoi în contra noastră! Guvernul pune candidații din greu în toate cercurile ce s'ar cădea nemaghiarilor, și are să lupte pe ruptul capului pentru sine, contra alor noștri, — iar opoziția, cea opoziție furioasă, care numai de Tisza se nu audă, — ea prin rostul matorului seu Apponyi Albert, a dat cuvântul de ordine, comanda, pentru credincioșii sei așa: Unde putem, luptăm pe moarte contra oamenilor volnicului și nelegiuitului Tisza, — dar' acolo unde noi nu putem reuși, și unde e primejdie că și omul lui Tisza se cadă față de un deputat nemaghiar, acolo și oamenii noștri se meargă să voteze cu omul lui Tisza, că mai bine se reușească un mameluc al acestui volnic și nelegiuit, decât un deputat nemaghiar!

Mai vreți, Români, să vă tâlcuim încă acest lucru? Cine nu vede aici la potrivnici, o pildă din cele mai răsunătoare, care trebuie să o vedem, să o auzim și să o urmăm și noi!

Conferența electorală națională convocată pe 10 Ianuarie, tare am dori să dea și ea o pildă de înalt patriotism de acest fel: să iee o hotărâre solemnă, solidară, mare, impunătoare, care să fie un astfel de măreț cuvânt de ordine pentru politiciii neamului, cum de măreț e cuvântul adresat alegătorilor maghiari, prin gra-

prinsese o simțire stranie, o neliniște și o mare iritație sufletească parea a-i zguduî tot lăuntru. Îi venia să plângă de mânie și furie. Pentru-ce? Pentru-că tocmai pe ea căzuse soarta aceasta!

„Mana Diale energetică e cea mai potrivită“ îi zise directorul școlii, cu un zimbet prietinos. El credea sigur că prin aceasta îi va cauza o bucurie. Pentru-că dânsa trecea ca cea mai bună, mai conștie și mai înțeleaptă între toate; o smulsă deci tocmai acum la mijlocul anului școlastic, dintre elevele ei bine instruite și o aruncară aici în acest chaos! Dar așa i-a mers ei toată viața. Ea nu avu parte nici de copilărie ca alții, nici de tinerete. Ca pe un copil vitreg, o soarte fatală o alungă și persecută paș de paș. De tatăl, mort de mult, abia-și putea aduce aminte. Mamă-sa, o femeie bolnăvicioasă, cu puținul ce avea, de abia se ajungea pentru trebuințele zilnice. În urma multelor suferințe mama deveni o femeie bătrână și desnădăjduită, nu suferea în jurul ei ris, nici voce bună. Astfel își petrecu ea copilăria mono-

lul citat mai sus! Apoi fie de noi și ori și!

Și suntem siguri că alegătorii maghiari vor și urma cuvântului de ordine dat lor, și nu se va găsi candidat naționalist, care să ne poată arăta, că cu el au votat și 1—2 Unguri: Tot așa se nu se poată găsi candidat străin, care se se poată fali cu un singur vot românesc!

Aceasta e singură dorință a inimii noastre, fie-că vom fi pasivi, fie activi, cum va hotărî conferența!

Alegerile dela comitat.

Alegerea de membri pentru congregație s'averșită la Baia-de-Criș, a fost nimicită de congregația de ieri (30 Dec.), ordonându-se alegere nouă pe ziua de 23 Februarie 1905. Tot atunci se va alege la Băița încă un membru și în alte câteva locuri câte unul, în locuri devenite goale.

Apucături păcătoase.

Oamenii stăpânirii și-au pus de gând să trântescă pe Dr. Vlad la Dobra cu ori-ce preț. La compunerea listei electorale pentru 1905, pe baza căreia se știa că vor urma alegeri de deputați, — comisia de conscriere a alegătorilor, a pus, în primăvara asta, cam 100 de inși în listă, despre cari prin recursurile date s'a constatat cu dovezi tari, că-s oameni cari n'au nici darea de lipsă nici vră-un alt titlu de a fi alegători! Ear' alegători români, învățatori diplomați, etc., au fost lăsați afară din listă.

Di avocat Dr. Rozvan din Ilia, a dat un recurs foarte tare motivat, contra listei, cerend la comitat curățirea ei de cei luați pe nedrept și luarea în ea a celor lăsați afară fără cauză. Comitatul a respins reclamațiunea. S'a dat apelată la Curie, despre care se crede că tot nu ar fi așa pătimasă și mică de inimă în judecățile ei. Dar' și Curia a respins recursul, pe cuvântul nostim, că... Dr. Rozvan n'avea drept să recuzeze el, de ce n'au recutat alegătorii înșiși din cerc!...

Iar acum se laudă toți șusterii de prin Ilia și jur, că acolo Dr. Vlad nu va mai fi deputat, că cu ajutorul noi-

toană și serioasă, fără bucurii și fără raze dulci de soare. Și când crescuse ceva mai mărișoară, veni școala, cu toate așteptările ei, de aici înainte n'a mai urmat alta, decât studiu și iară studiu, o trudă și o oboseală neîntreruptă. Așa îi trecu și zbură în neagra vecinicie frageda ei tinerete. Nimic, nimic nu îi rămase, la ce se se gândea cu drag; nici o rază luminoasă nu licărea în trecutul greu și dureros. Numai ceva era, ce îi mai tulbura liniștea sufletească — dar și acest ceva, trecuse demult, demult — de zece ani.

Îi părea mai mult un vis. Acest scurt souvenir era scris cu litere negre în inima ei nefericită, de unde îndeșert să încerca, în durerea ei, a-l alunga, ca pe un dușman, a-l uita, a-l nimici pe veci. — Îndeșert erau lacrimile și plânsul amar, îndeșert voința firmă, energia ei, toate roabe erau acelui vis fatal. Încă și astăzi după mulți ani de amare suferințe, — simți cum îi se revoltă întreaga ei simțire, cum tremură și numai la cugetul și ideea lui. Deși era o veche istorie: Căci a iubit — — l'a

lor »alegători« plouați din cer în listă, vor birui se-l trântescă.

Nu știu însă amăritii, că Românii tot au o majoritate de peste 200 de voturi și că și din cei cari în rândul trecut au votat contra lui Dr. Vlad, mulți s'au întors la calea cinstei naționale și vor fi cu el! Le vom dovedi-o noi aceasta în ziua alegerii!

Români din Vinț!

Deputatul vostru Szóts P., ales cu voturile voastre românești, — este referentul guvernului la proiectul școlar cel care ne va răpi școlălele populare! El îl va prezenta dietei, el îl va recomanda spre primire, ca mijloc minunat de maghiarizare, el va ținea predica de introducere în dietă a acestei legi veninoase pentru noi!

Și cu toate astea aflăm, că azi cutreceră cercul Vințului pentru a se recomanda vouă de nou. Nu e asta o cutezanță de-o potrivă cu aceea, când ar veni să vă palmuiască? Și voi îl mai primiți în casele voastre? Să află om slab care se-î de o vorbă bună?

Români! Inchideți ușile voastre, trântindu-le, nainte nasului la toți viclenii străini ce vă caută acum, acum când au lipsă de voturile voastre! Cereți și primiți sfat numai dela Români de cei curați și adevărați!

Vocile presei.

Avem șase foi politice pentru Românii din Ardeal și Ungaria. E numai firesc, că toate își ridică glasul și își spun cuvântul asupra marelui întrebări politice dela ordinea zilei: că adevărat în fața alegerilor dietale generale, ce căzură așa pe neașteptate peste noi, ce să facem noi Românii?

Din cele 6 foi politice ale noastre, 3 sunt pentru a primi lupta politică între ori-ce împrejurări și a intra în activitate și fața cu parlamentul, cercând să străbatem în el cu cât mai mulți deputați naționali români de cei adevărați, — 2 sunt pentru rămă-

iubit cum numai orfanele și cele prigonite de soarte știu iubi; și el? — el a părăsit-o! Chiar și de astă dată voi soarta a-și juca rolul ei mașter — și a nu o lăsa să treacă fără amar nici prin cea mai delicată și mai dulce parte a vieții. — Inima ei nu se frânsă însă sub această grea încercare, dar se împetri pe veci! Se învâli ca într'un scut apărător în propria ei superbie, ridică capul cu mândrie și pași mai departe pe drumul vieții, colțuros și negru. Cu mirare băgă de seamă în urmă, cum perind rind pe rind și așa pe neștiute din inima ei, toată mila, — toată dragostea, și cum deveni strictă, rece și severă, față de sine și față de toți, strictă și aspră până la extrem...

Sunetul clopotului o deșteptă din gândurile în cari se scufundase, își netezi odată lin fruntea cu mâna-i albă și fină, și se întoarse. Zise cu elevele rugăciunea oarecum mecanic, se așeză la catedră, și începă cu cetirea catalogului. În potriva datinei ei, nu privi ca de regulă, la cetirea fiecărui nume, când răspunsul celei cetite era mai mult s'au mai puțin si-

nerea mai departe în passivitate, 1 nu e pronunțată și nici așa.

„Tribuna“ dela Arad e hotărât pentru intrarea pe arena de luptă. Înțelegem din ea, că se fac deja combinațiile de candidare prin cercurile românești ungurene.

„Telegraful Român“ dela Sibiu a fost totdeauna pentru activitate. E și azi statornic de această părere. Dar' cere, ca și noi ceialalți, o grabnică și serioasă organizare și pregătire.

„Libertatea“ prin programul ei chiar, s'a declarat de aceeași păreri și a și lucrat în sensul lor, cu nu puțin efect.

„Gazeta Transilvaniei“ dela Brașov însă, nu se dă dorului acestuia. Ea zice și răzice, că politica noastră românească din țările Coroanei ungare, nu are azi altă putință de mișcare, decât se stea în passivitate față de parlamentul din Pesta, desvoltând activitate pe alte terene locale, culturale, economice, etc., făcând ca passivitatea noastră să rămână un permanent și solemn protest contra felului pervers de guvernare a țării, de cătră prea încrezuții puternici ai zilei. Ba fiindcă va fi aflat că se plănuește o conferență generală a alegătorilor credincioși partidului național român, deși până aci sta de vorbă cu „comitetul național“, azi „Gazeta“ nu mai recunoaște nici acestui comitet, ba nici unei conferențe publice convocată de el, dreptul a schimba eventual hotărârile din trecut!...

„Drapelul“ apoi e acuși mai papă decât papa. El, mai tare și ca „Gazeta“, e pentru o passivitate nediscutată macar! Căci, zice el, conferențele naționale prea bine și-au dat seama ce fac, când au tras urmările firești din situația dată, și au decretat passivitatea, care ne este impusă în mod silnic, de împrejurări.

„Conclusul passivității, luat la 1881 și repetat până la 1892, nu este altceva, decât proba de-

gur. Astăzi îi era tot atâta, că fetița cutare sau cutare, ce înfățișare are. Deodată tresări fără de a voi, și pe buzele ei, dealtădată atât de sigure în cetire, se împedecă și se pierd în silabe abia de înțeles, cuvântul: Willinghausen! „Aici“ se auzi răspunsul unei voci plâpânde, care se potrivea foarte bine la întreaga ființă gingașă, cu fața palidă și suptă a celei ce da răspunsul.

„Willinghausen“? Să poate? numele lui? copila lui? Nu se poate! El se mutase doar' într'un oraș străin, unde nădăjduia a avea un viitor mai bun ca aici, unde începuse oamenii a-și perde încrederea în medicul fără praxă. Acolo se alipise pe lângă un doctor renumit, și astfel pre lângă praxa câștigată, luase de soție pa fata patronului său. El se aruncă în valurile vieții, uitând întreg trecutul, și fără de a cugeta, că e legat prin cuvântul său de onoare și prin jurământul unui moment sfânt. Toate, toate le-a uitat, sau s'a făcut că le-a uitat, și s'a dus, a perit fără urmă, fără un singur cuvânt de adio, a fugit ca un mișel, ca un păcătos! Dela-

nu le-ar fi fost greu să se prezinte și s'ar fi așteptat această cu atât mai vârtos, căci în aceasta congregațiune avea să se desbată chestiuni ce ne privesc de aproape și tae adânc la viața noastră românească din acest comitat. Se vede, că unii nu se interesează de cauzele românești ce se desfășură în comitatul nostru și nu se pot inspira de toate acele mari idealuri ce trebuie să cuprindă și să străbată întreagă gândirea și ființa neamului nostru românesc. Ar fi de dorit, ca măcar acum să se gândească cei chemați la o activitate mai solidară în viața comitatensă.

În aceasta congregație s'a prezentat propunerea lui Zeky Gábor și a 92 de soți în chestiunea exprimării votului de încredere guvernului Tisza și propunerea comitatului Târnavei-mici, chestiune în propunerea religiei în școlile de stat în limba maghiară, etc.

Chestiunea cu votul de încredere opoziția a combătut-o din răzputeri. Oratorul de căpetenie al opoziției a fost profesorul dela colegiul reformat din Aiud, Eogaras Albert, care cu multă măiestrie și-a desfășurat argumentele contra încrederii ce avea să se voteze lui Tisza.

La chestiune a vorbit în numele reprezentanților municipali români și avocatul Dr. Iuliu Maniu, care în mod energic și cu minte a spus părerea Românilor față de guvernul actual. D-sa s'a decherat contra propunerii lui Zeky, pentru-că guvernul lui Tisza, ca și celelalte guverne ce i-au premer, pentru noi întru toate este dușmănos, deci Românii nu au motive de a se manifesta în favorul lui Tisza; dar, pe cum arată oratorul, Românii din acest stat, nici la propunerea opoziției nu se pot alătura, de oare-ce și aceasta este în toate privințele ostilă neamului românesc din patrie; drept aceea declară, că Românii nu vor vota în chestiune.

Dr. Maniu a vorbit românește; congregațiunea n'a voit să-l asculte; mai ales opoziționali strigau contra lui: „jos cu el!“, „nu înțelegem!“, „vorbește ungurește!“, și altele de acestea.

În urmă comitele suprem, cu provocare la articolul de lege, care-l îndreptățește să vorbească românește, îi domoli, și oratorul putu să-și încheie vorbirea bărbătească, și să-și prezinte moțiunea vrednică de Românii acestui comitat, care este următoarea:

Considerând, că guvernul actual stă în serviciul aceluiași sistem de guvernare al hegemoniei de rasă, care dela anul 1867 încoace nu înceată a grăbi țeara cu pași repezi la falimentul politic;

Considerând, că actualul guvern susține cu desconsiderarea legilor firei și a drepturilor inerente ființei omenesti, nenorocita idee a statului unitar național maghiar, care nesocotind trecutul istoric și compoziția etnografică a țării tinde în mod volic la desnaționalizarea și descompunerea diverselor idividuatăți etnice și politice;

Considerând mai departe, că actualul guvern este străin de programul nostru politic și de aspirațiunile juste politice și culturale ale poporului român;

Considerând, că acest guvern atacă fără considerare toate așezămintele publice ale poporului român, urând pe antecessorii sei în nesocotirea dreptului liber de înfrunire și îndreptând noi atacuri prin proiecte de lege volnice în contra libertății instrucțiunii și a autonomiei ibisericelelor noastre;

Noi poporul român din acest comitat, nunu mai că nunu trim încredere față de acest guvern, ci suntem cu mare aver-

siune față de el, cumpănind cu adevărat patriotică îngrijorare urmările desastroase ale acestui nefast sistem de guvernare.

Drept aceea, după-ce nu putem accede votului de neîncredere propus de reprezentanții acelei grupări politice opoziționale, care stă în serviciul aceleiași tendențe de maghiarizare și de cutropire a individualității noastre politice și etnice și totodată atacă în temelie sa existența monarhiei acesteia, — după-ce chestia votului de încredere s'a pus la desbatere din incidentul întâmplărilor din acel parlament al țării, din care poporul român este eschis și prin urmare este străin de el, — și după-ce prin compunerea feudală a congregațiilor comitatense este imposibilă înfăptuirea poporului român în proporțiunea însămnătății lui:

Membrii clubului municipal românesc, ca adevărați reprezentanți ai acestui comitat românesc, în actuala situațiune perversă politică, pentru a ne arăta nemulțămirea față de întreg sistemul de guvernare: nu vom lua parte la votare.

În urmă propunerea lui Zeky Gábor a fost pusă la vot și cu majoritate s'a votat încredere lui Tisza.

(Va urma)

NOUTĂȚI

Abonați „Libertatea“ pe timpul alegerilor!

Cu plăcere vestim, că fondatorii „Libertății“ sunt pe cale a scoate această foaie de mai multe-ori pe săptămână. Vom avisa asta la timpul seu, când hotărîrea va fi luată definitiv. Pân'atunci însă, rugăm pe abonații nostri, popor ca și cărturari, să grăbească a ne trimite abonamentul, decamdat în forma veche: 6 cor. pe an (țărânilor se dă și mai departe cu 4 cor. pe an), — cu atât mai vârtos că în vremea alegerilor de deputați și după ele câțva timp, foaia va apare de cel puțin 3 ori la săptămână, poate și de 4—5 ori, fără a îngreuna pe abonați. O vor primi tot pentru prețul acela. Dar' se va trimite numai celor-ce au plătit!

Grăbiți deci a o abona, ca să o puteți primi în toate părțile la vreme!

Fiind asta foaia care a dus cele mai vii și isbutite lupte la alegeri, — fac lucru înțelept cei-ce, mai ales acum, vor face-o să ajungă în cât mai multe mâni de cetitori din popor, cărora ne vom adresa deosebit prin articli scriși pe înțelesul tuturor, în vremea acestor alegeri!

Adunați deci abonați la „Libertatea“ și trimiteți prețul tot pe un mandat postal, scriind bine adresele

Ca să fie mai ducător la scop, primim pentru alegerile acestea, și abonamente pe 1/4 an, cu 1 cor.

Culegeți deci macar atari abonamente multe, și le expediți grabnic, ca să putem pregăti adresele și să mergă foaia la vreme!

In acest scop alăturăm liste.

Pentru sfintele sărbători ale Crăciunului să fac în toate părțile pregătiri la Români, ca pe lângă partea religioasă să fie înălțate și prin sărbători lumesti, cari să deie filor aceluiași neam privilegiu de întâlnire, care să le procure o oară plăcută mai mult.

În comitatul nostru avem deja știri de atari laudabile pregătiri în mai multe locuri.

La Orăștie iubitorii casei Domnului vor fi surprinși în biserica gr. or. română prin prezentarea corului mixt compus din inteligență și popor. Va fi un cor distins, ca și care până acum așa instruit și cu bune forțe, nu am avut. Va cânta, sub conducerea zelosului diriginte I. Branga, melodiioasă și prea frumoasa liturgie de G. Dima, cea anume arangeată pentru cor mixt. — Iar a doua zi de Crăciun sara, meseriașii români, sub conducerea dlui inv. C. Baicu să vor produce cu o piesă teatrală urmată de joc.

La Brad se pregătește o producție și petrecere animată în favorul noului fond „Dr. Iosif Hodoș“ cunoscut deja cetitorilor nostri.

La Hunedoara dl inv. Ludu pregătește o producție teatrală-musicală, în favorul școlii române de acolo.

La Geoagiu se pregătesc să joace o piesă teatrală, — și pe aiurea tot asemenea.

Iar cea mai măreață și mai înaltă sărbătoare a Crăciunului nostru românesc ăstan, va fi adunarea fruntașilor neamului pe a 4-a zi de Crăciun, în sfat național, stând la chibzuite asupra prinutei noastre în viitor, față cu furtuna politică ce se descarcă ca grindină uriașă peste ogoarele naționale!

Dea Dzeu, că cu mulțumire sufletească să putem vorbi și de unele și de altele, după sfintele și naționalele sărbători!

Reuniunea română de înmormântare din Vinerea, precum aflăm cu plăcere, a ajuns să aibă deja înscriși 300 membri, și și-a început deja activitatea. Acum își tipărește (în „Tipografia Nouă“ din Orăștie) statutele și Cărticelele de membru, și celelalte cărți.

Salutăm cu drag înactivarea acestei nouă surori a Reuniunilor noastre din Orăștie și Deva, și-i dorim viitor pacinic spre binele familiilor membrilor sei.

La „Ardeleana“ vor fi, ca și în alți ani, în întâiele zile ale anului, închise cancelariile, până funcționarii încheie socotelile anului trecut. De aceea în primele zile ale săptămânii viitoare, Luni, Marți, să nu vină oamenii, că nu vor fi primiți.

Să fie cu puțință? Primim din Geoagiu următoarele șire, pe care aproape nu ne vine să le credem, le publicăm totuși, fiind ele denunțarea unui caz de scârboș renegatism al unui tiner român crescut cu stipendii române. Iată știrea:

„E dureros și rușinos pentru noi Românii, că din când în când trebuie să publicăm prin foi, despre cutare și cutare fiu al neamului, care în loc a să dovedii mlădiță de stejar, năsuind a devenii stejar puternic al neamului, apucă pe povârnișul decăderii naționale, prefăcându-se, ca mâne, în ciuline, spine veninos!

Un astfel de apucat pe panta decăderii, e un tiner candidat de avocat în Geoagiul de jos, o localitate mică, unde inteligența română fiind dispărentă față de cea maghiară-semită, fie-care Român ar trebui să fie pe deplin în curat cu datorințele ce le are față de neamul său. Și-acest tiner candidat de avocat, nu să sfiește să-și faca pretutindeni reclamă, că el e mare Român și corespondent la o gazetă românească.

În săptămânile trecute, câți-va tineri români din Geoagiu, au voit să pună bază unui cor, pentru a se putea produce în acest chip cu cântări în biserică și din când în când, în decursul anului, cu câte-un concert public sau petrecere populară. Acești Români de bine au rugat atunci

pe d-nul cand. de avocat, ca pe un artist în violină, să primească a fi dirigentul corului. D-nul cand. dd adv. și-a exprimat însă mulțămirea și totodată regretele sale, că „din cauza multelor ocupațiuni zilnice“, nu poate primi această însărcinare.

Peste câte-va zile însă, inteligența maghiaro-semită din Geoagiu, a făcut și ea planul înființării unui cor și, ca pe un artist în violină, a rugat și ea tot pe d-nul din chestiune, să primească a fi dirigentul corului lor. De astădată d-nul cand. de avocat, ne mai având mi-te atâtea „ocupații“ ca înainte cu câte-va zile (!) a primit!, Corul inteligenței maghiaro-semite s'a înființat imediat și acum în fiecare seară răsună întreg Geoagiul de Kossuth-nóta, etc., etc., cari se cântă în casina ungurească, sub instruirea și dirigința tinerului candidat de avocat român!

În modul acesta planul Românilor din Geoagiu s'a zădărnicit cu totul și numai cu mari greutate să vor mai putea face zilnice pregătiri pentru o mică piesă teatrală, ce eventual să va preda la Crăciun.

Ca nisce referențe pot să mai adaug, că dl din chestiune e fecior de popă, a rămas orfan de părinți din copilărie și de atunci a fost crescut numai și numai cu ajutoare și stipendii românești și până în ziua de astăzi mai are un stipendiu. Să se gândească acum acest tiner român, care să laudă că ar fi din neamul lui Cloșca, tovarășul de luptă al eroului Horia, că pentru astfel de scopuri de viață l'au susținut atâtea vreme la școlile, la universitate, etc. unii din cei dintâi Români dela noi? De l'ar fi văzut acei Români în ziua Crăciunului apusean, în trăsura, încă cu câți-va prietini coriști, cântând pe stradele Geoagiului cântece patriotice!

Atât ne spune scrisoarea, în fața căreia noi stăm uimiți, și fiind venită dela un om de deplină încredere, cunoscut nouă, nu putem să ne indoim că adevăr spune. Iar așa fiind, înfierăm cu toată asprimea purtarea tinerului I. Cl. (Cloșca) Iuga, căci despre el e vorba, — cand. de adv. tiner „compositor“ român, corespondent la „Gazeta“ din Brașov, etc., — și-l întrebăm: atâtea bun naționalism s'a prins pe dânsul în societatea aleasă în care el, copil orfan și sărac, a fost primit, ca în casa distinsă națională a dlui Fr. Hossu-Longin din Deva, Pop de Băsești din Băsești, etc.? Ori vrea să fie acesta „împrumut“ la „împrumutul“ din poveste?

Nenorocitele! De ce silești pe dnii Hossu și Pop de Băsești să-și aducă aminte de vorba dureroasă: „Pui de șarpe am încălzit la sînul nostru!“

Primarul Orăștiei și căpitanul de poliție, au cerut urcare de salariu după o clasă, care recere calificățiune pe care dânsii nu o au. Comunitatea orașului a respins cererea. Congregația de ieri însă le-a votat uicarea salariilor la cât au cerut, dar numai lor personal.

Cete de vulturi rari. Pe hotarul comunei vecine Beriiu s'au lăsat zilele acestea au o dungă albă în jurul gâtului și umblă în masse de câte 50 la olaltă. Mizeria iernii se vede că i-a coborît în jos, dela munte, după hrană.

Diploma de medie a dlui Dr. Cornel David din Orăștie, s'a publicat oficios în congregația de ieri a comitatului nostru.

Dl August A. Nicoară a făcut în congregația de ieri o interpelare energică în cauza abuzurilor cele fac solgăbiraiele la alegeri. A arătat că cel dela Baia-de-Criș, după alegerile la comitat, unde lista ungurească a căzut de s'a făcut praf, — a citat primarii la sine și i-a certat. Un pri-

mar brav, cel din Rîșca, a abzis atunci îndată, spunând că nu se poate supune la porunci în privința libertății votului seu la alegeri! Vicișpanul a promis că va provoca pe solgăbireu să se justifice. A arătat dl Nicoară și presiunile ce se fac asupra preoților, și a cerut ca vicișpanul să deie ordin să nu mai facă presiuni, — dar vicișpanul a zis, că nefiind date cazuri concrete, nu poate face nimic.

Din tragediile sorții... Cetim în „Sămănătorul“ din București, dela 25 Dec. n.: Un harnic student, Stefan Borchină, doctorand al facultății de medicină din București, a căzut zilele astea victimă zelului seu pentru știință, plătind cu însași viața setea lui de adevăr. Cu privilegiu unei autopsii care oferea un caz rar, dînsul s'a infectat, și toate ajutoarele medicale ce i-s'au dat nu-l mai putură mântui. Nefericitul, de neam din Ardeal, dela Rîșinari, fiu de țărani a căror singură nădejde și mângâiere fusese, lasă regrete unanime printre colegii și profesorii lui, cari-l prețuia mult pentru vrednicia sa, dovedită în facultate și ca intern al spitalelor Panteleimon și Colentina. O înmormântare frumoasă i-se va face astăzi, de cătră dînșii, pe când departe, peste munți, în satul lui drag, părintii își vor plânge nemângâiați fiul dus „în țeară“, pe care îl știau sănătos-voinic pornit cu toată rîvna spre învățătură mai înaltă, de care nu i-a fost dat să se bucure mult.

Alegerea de notar la Zam n'a fost întârită de congregație. Recursul lui Nic. Negru și soții să transpune vicișpanului spre a face cercetare.

„Poporul Român“, foaia populară ce apare în Pesta, va ieși dela Anul Nou încolo de 2 ori pe săptămână, Joia și Duminecă, cu preț de 8 cor. Să poate însă abona și numai cel de Dumineca, cu 4 cor.

Cel ce abonează amândoi numerii, capătă gratis foaia umoristică (de glume și veselie) „Cucu“, ce va apare tot acolo, redactata de Nicu Stejărel, câte 8 pagini, de 2 ori pe lună. Și foaia asta să poate abona singură, cu 2 cor. pe an.

Contractul oraș. Orăștie cu R. Kaess privitor la electrică, așa cum el s'a modificat în o ședință mai recentă a comunității, — a fost aprobat și de congregația comitatului la 30 Decembrie.

Recursul Vinerenilor contra participării la deschiderea căii ferate între Șibot și Cugir, a fost respins de congregație.

„Tipografia Nouă“ din Orăștie în care apare și ziarul nostru „Libertatea“, — s'a strămutat din localul ei mic dela început, în un local frumos, încăpător, sănătos, în casele din curte ale dlor de Orbonaș.

Acii rugăm să fie căutată de cătră spriginitorii ei.

Ministrul și comitatul nostru. Când cu boala de gură și unghii, mai anul trecut, comitatul a cheltuit peste 4000 cor. cu trimiterea de gardarmi prin sate pentru a supraveghia că țin oamenii vitele închise ori ba. A cerut apoi dela ministrul de agricultură, să-i restituie acești bani, că comitatul n'are fonduri pentru așa ceva. Ministrul însă a respins cererea. Se înaintează de nou sub altă formă.

Mamelucii. Pe drumul de țeară al politiceii, bălăbăniau doi bătrâni, partizani ai guvernului. Erau deputați guvernamentali. Bătrâni și cu barbă

mare, cari tot timpul vieții lor l-au petrecut în serviciul guvernului. De o potrivă au sprijinit pe Tisza, pe Szapáry, pe Bánfy, Héderváry și acum pe urmă, pe Tisza cel tinăr. Totdeauna au sprijinit pe ce care era la putere, căci asta era natura lor.

— Hei, hei!... zise unul. Serman domnul nostru, — îi cade steaua.

— Va cădea — suspină celalalt.

— Ar trebui să ne depărtăm de el, șopti al doilea.

— Dar știi, el ne-a făcut baroni, întretăia celalalt.

— Dar apoi e tinăr, pățimaș și fără esperință!

— Vezi, Andrassy cu cât e mai copt și mai cu minte, îl întrerupse al doilea.

— Într'adevăr Andrassy e un admirabil bărbat de stat... Și simt deja că partea dreaptă a inimei mele e a lui...

— Nimeni nu poate fi ministru președinte, numai el!...

— O! ce credincios și ce supus servitor i-aș fi... plânse primul.

— Eu deja numai pentru el trăesc.

— Dar dacă rămâne încă Tisza la putere? șopti vântul pe deasupra lor...

— Eu totuși îl compățimesc pe Tisza, zise primul, — care credea că celalalt nu a auzit șoapta vântului.

— O, da! Tisza e un om de treabă... Nici nu știu, oare e mai bun Andrassy decât Tisza?..

Și cei doi pribegi batrâni au ajuns la răspântie. Pe un drum era scris: »Drumul lui Tisza«, — ear pe celalalt: »Drumul lui Andrassy«.

Acum pe care să apuce?

Cei doi bătrâni se priviră unul pe altul și exclamară de-odată:

»Suntem osteniți!... Să ședem!... Să ne odihnim... Să mai așteptăm!...

*

Și mameluci de aceștia sunt chemați a conduce destinele țării!

Vai ție țeră!

(Traducere din „A nap“)

Călin.

Puncte de orientare

cu privire la

intemeierea muzeului istoric-etnografic român.

B. Secția etnografică.

III.

(urmare și fine)

Porturi. Un despărțământ valoros al acestei secțiuni trebuie să formeze variatul și frumosul nostru port național de prin toate ținuturile. Modele în mărime naturală să recer pentru a prezenta după toată cuviința acest port. Aici este locul și pentru »păpușile« dăruite din diferite părți »Reuniunii de agricultură din comitatul Sibului«.

Din daruri dela diferiți particulari cu inimă, ușor s'ar putea colecta și în câte-un singur sat un model de port bărbătesc, altul de față, de nevastă, copii, etc., cari sunt mai caracteristice. Bijutării țărănești: cercei, măgele, salbe, inele, țințe, etc.

În legătură cu această secțiune se va face apoi și un »Album colorat« de costume naționale românești; mai ales că în această privință stă la dispoziție și o sumă de 400 cor. votată în adunarea generală de la 1902.

IV.

Obiecte, ce privesc pregătirea mâncărilor, etc. Vatră, ceaon, cărpător, etc. Descrierea mâncărilor naționale și a beuturilor obicinuite. Timpul de mâncare.

V.

Obiectele, ce se folosesc la felurite

Editor și redactor responsabil

ocasiuni: naștere, botez, cununie, înmormântări, etc., sărbători, seceriș, etc. Stea, Crai, Țurcă, jocuri. O colecție de ouă împistrite (încondeiate), etc. Dof-torii, boscoane, și alte asemenea rândueli cu descrierea diferitelor datini, credințe, superstiții și descântece. etc.

VI.

Musică. Dansuri. Toate instrumentele de muzică în us: de la frunză, trișcă, flueră, fluer, tulnic, cimpoi, drimbe, cetere, până la cele mai perfecte.

Cântece, strigături. Reproduseri fonografice. Descrierea dansurilor naționale. Fotografii. Reproduseri cinematografice, etc.

VII.

Obiectele din toate ocupațiile populului român:

a) Lucruri din viața păstorilor dela stână, târlă. Intocmirea acestora în miniatură. Unelte și vasele lor. Semnele pentru înfierarea vitelor. Răvașuri, numiri de vite, câni.

b) Unelte de pescărit. Luntre, crâșnic, leșnic, halău, vișe, sac, unghită, făcii cu furcuțe. Peștii din apele noastre, numirea lor.

c) Instrumente de vinat. Puști, piștoale, țiitoare de praf, etc. Unelte de prins pasări. Măța de prins șoareci etc.

d) Unelte de băieș, de spălat aurul, etc. Steampuri în miniatură. Din viața plutașilor.

e) Tot felul de unelte agronomice în us.

De marea valoare etnografică de vin unelte primitive, cari încep a eși din folosință.

VIII.

Tipuri caracteristice de Români, cu fețe expresive: Munteni, țărani, moți, țopi, etc. Pictură, fotografii, etc. Structura corpului, pielea, ochii, păr, etc. Defecte corporale mai obicinuite. Gușați. Statistica sporirii. Măsurii antropologice, făcute de experți.

IX.

Produce limbistice. Povești, basme, strigături, bocete, colinde, descântece, cimilituri, găcături, proverbe. Datini la diferite zile calendaristice și ocasiuni. Credințe, superstiții, boscoane etc.

X.

Fotografii, desemnuri de comune însemnate, ținuturi romantice, edificii monumentale, biserici, școale, etc. Monografii. Morminte.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura populului român, ținută în Sibiu la 28 Iulie 1904.

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservență mat bine față și mâinile!

Preparatele lui Cornel Demeter

să pot căpăta în apoteca

N. Vlad, Oraștie (Szászváros).

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, ca: pete, bubițe, sgrăbunțe, pistenii (mitesser), și netezește sbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toaletă. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că față este pudrată. Intrebuințată, pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 coroană.

Veturien parfem. Vera-violeta, cel mai fin parfem de violele. Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găușoși, — delătorează dureră dinților și întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu praful de dinți »Kremsier«, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Prin întrebuințarea prafului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alege mare — în diferite prețuri. — **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri. — **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl. — **Oleu de nucă.** Extract de nucă oleica, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — se capătă după măsură.

Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuințare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă din flori de violele, marguerite și scumpină (iorgovan) à 70 fileri, precum și săpun de ouă a 20 fileri.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor likeruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alege mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

Un învățăcel tipograf

să primește la „Tipografia Nouă“ în Oraștie. Să fie de 14—15 ani, bine dezvoltat.

☺ ☺ ☺ Să știe bine ceti și scrie. ☺ ☺ ☺

Stefan Popp.

Sz. 3279—1904. tkvi.

Arverési hirdetmény kivonata.

A szászvárosi kir. Járásbírószág mint tkvi hatóság közhirrre teszi, hogy az „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet végrehajthatónak Adamutz Vucza lui Nicolae végrehajtást szenvedő elleni 700 kor. tőkekövelés s járulékal iránt végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. jbiróság) területén levő és Szászvároson fekvő a Szászvárosi 1301 sz. tjkvben A + 1 rend. 880, 883 hrsz. ház kert és udvar 1718 kor., 2 rend 3834 hrsz. ingatlanra 910 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fenb. megjelölt ingalanok az 1905. évi márczius hó 8-ik napján d. e. 9 órakor alulírott telek-könyvi hatóság árverelési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. év november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképesértékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászváros 1904. évi december hó 9-én.

A kir. jbiróság m. tkvi hatóság.

Sóhalmi kir. albiró.

Avis.

Să aduce la cunoștința publică, că comuna Căstău (Kasztó), în pretura Oraștiei, comit. Hunedoara, are o pădure de fag, groasă, în estindere de circa 100 jugere, de vânzare. Doritorii de-a o vedea și cumpăra sunt poftiți a se adresa la primăria comunală.

Căstău, la 21 Decembrie 1904.

Primăria comunală.

Pânzării de Schroll și țesături de Sighișoara.

Anunț!

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința onor. public din loc și jur, că mi-am deschis o

prăvălie de manufactură

din articli aleși și proaspeți, în fostul local de prăvălie al reposatului I. Lang, Piața mare Nr. 27.

Rog pe Onor. public să mă onoreze cu cumpărări și comande.

Despre prețuri culante și servicii prompt garantez.

Oraștie, în Noemvrie 1904.

Cu toată stima

A. G. MUNTEAN.

NB. Tot aici află loc un învățăcel din casă bună.

Tricouri de copii și ciorapi patent, de lână!

„Tipografia Nouă“, în Oraștie.